

ŚLĄSK W PAŃSTWIE PRUSKIM / łacińska Borussia, 1740 – 1945 /.

Uwagi ogólne.

Śląsk jest krainą geograficzną, historyczną, polityczną i kulturową.

Śląsk stanowił jedność:

- w latach 845 – 985 polityczno – religijną w ramach tworzonej państwowości czeskiej,
w latach 985 - 992 religijną, w ramach diecezji praskiej i metropolii w Moguncji oraz polityczną, w ramach tworzonej państwowości polskiej Mieszka I Piasta.
- w latach 992 – 1000 religijną w ramach diecezji praskiej i polityczną w ramach państwa Mieszka I i Bolesława I Chrobrego - Piasta,
- w latach 1000 – 1038 religijną w ramach biskupstwa wrocławskiego i polskiej metropolii w Gnieźnie oraz polityczną w ramach państwa Piastów,
- w latach 1038 – 1050 brak struktury państwowej i kościelnej w Polsce,
w latach 1050 - 1290 polityczno – religijna Piastów. Królowie Niemiec bywają rozjemcami.
- W latach 1290 - 1348 religijną. Brak jedności politycznej. Śląsk przedmiotem aktywnej polityki czeskiej, a biernej polskiej.
Kościoł w Polsce broni jedności i integracji religijnej Państwa.
- W latach 1348 – 1522 Śląsk stanowi jedność polityczną w ramach państwowości czeskiej, oraz religijną w ramach diecezji gnieźnieńskiej.
- Do roku 1522 Śląsk stanowił jedność polityczną w ramach panowania Jagiellonów i Habsburgów / od 1526 r. /, utracił jedność religijną na skutek Reformacji ks. dr M. Lutra.
Od 1555 r. / pokój religijny w Augsburgu /, na Śląsk wkroczył **bizantyzm - cuius regio, eius religio** - czyje panowanie, tego religia.
Definitywny koniec jedności religijno - politycznej Śląska.
- Rok 1568 Na Śląsku nie ma już panującego, świeckiego księcia.
- W latach 1568 – 1618 Reformacja i Kontreformacja na Śląsku.
- Rok 1618 – 1648 Wojny religijne na Śląsku.
- Rok 1648 – 1740 Niepełna rekatolizacja Śląska przez Habsburgów.

W 1740 roku królestwo Prus jest konglomeratem krain, nie stanowiących jedności terytorialnej.

Pisana historia Śląska liczy do tej pory prawie 900 lat.

Historia królestwa Prus liczy do tej pory niecałe 40 lat.

Fundamentem kultury na Śląsku, był katolicyzm / cywilizacja łacińska /.

Fundamentem kultury królestwa Prus był protestantyzm / cywilizacja bizantyjska /.

Prusy wyrosły na sekularyzacji.

Na Śląsku, jako królowie Czech, panują Habsburgowie / katolicy /.

W Prusach panują Hohenzollernowie von Brandenburg / protestanci, kalwini – pietyści /.

Na Śląsku o powierzchni ok. 35 tys. km. kw. żyje ok. 1,160 mln. mieszkańców, w tym po około 50 % katolików i protestantów. W królestwie Prus o powierzchni 118.926 km. kw. Żyje 2,240 mln. mieszkańców. W tym około 100 tysięcy katolików.

01.12.1740. Król Prus Fryderyk II Hohenzollern von Brandenburg ustanowił patent dla mieszkańców Śląska, obiecując po wkroczeniu jego wojsk, nie okazywać mieszkańcom żadnej wrogości i zachować wszystkie przywileje szlachty, miast i Kościoła.

- 16.12.1740. Wojska pruskie króla Fryderyka II Hohenzollerna von Brandenburg, bez wypowiedzenia wojny, wkroczyły na czesko – cesarski Śląsk. Zajmując Dolny Śląsk / bez Wrocławia /, dokonały:
„Najbardziej sensacyjnego przestępstwa czasów nowożytnych”.
Wojska pruskie liczyły ok. 20 tys. żołnierzy, garnizony śląskie ok. 1.500. Stany Śląskie nie stawiały agresorowi większego oporu.
Postawa Ślązaków, za wyjątkiem katolickiego Górnego Śląska, była głęboko pasywna.
- 17.12.1740. Bez stawiania oporu skapitulowała Zielona Góra.
- 19.12.1740. Oblężenie Głogowa / do 09.03.1741 r. /, Legnicy i Świdnicy.
- 03.01.1741. Zawarto układ o neutralności Wrocławia.
- 05.01.1741. Król Fryderyk II urządził we Wrocławiu dla elity bal integracyjny.
- 20 – 22.01.1741. Bombardowanie Nysy, zajęcie księstwa cieszyńskiego i przełęcz Jabłonkowskiej.
- 25.01.1741. Oblężenie Brzegu.
- 10.04.1741. Klęska wojsk austriackich pod Małujowicami k. Brzegu. Okupacja Śląska. Wojska austriackie pozostały na Górnym Śląsku, urządzając swoje ośrodki decyzyjne w Opolu.

Uzasadnienie polityczno – prawne agresji Prus.

W 1546 roku, we Wrocławiu, Stany Czeskie z inspiracji króla Czech Ferdynanda I Habsburga nie wyraziły zgody na zawarty pomiędzy księciem śląskim Fryderykiem II legnickim / 1498 – 1547 /, a księciem elektorem Joachimem II Hektorem von Brandenburg / 1535 – 1571 / układ sukcesyjny / zawarty bez zgody króla /.

Wg zawartego układu, córka Fryderyka legnickiego Zofia, wyszła za syna elektora Joachima, a syn elektora, ożenił się z córką księcia legnickiego Barbarą. Stany czeskie uznały to za zamach na wolność stanową Śląska / wejście brandenburskich Hohenzollernów na Śląsk / i autonomię sądów ustanowioną przywilejem z 1498 roku. Książę Fryderyk II legnicki, na żądanie sądu, wyrzekł się zawartego układu.

- 10.08.1741. Podstępne zajęcie neutralnego Wrocławia przez wojska pruskie księcia Leopolda von Dessau. **Król łamie wszystkie udzielone gwarancje prawne.** Wrocław stał się trzecim co do wielkości miastem - „*Haupt und Residenzstadt*” w Prusach, po Królewcu i Berlinie, ale prawie 4. krotnie bogatszym od każdego z nich.
- 11.08.1741. Władze Wrocławia i duchowieństwo katolickie, zmuszone do złożenia królowi Prus Fryderykowi II hołdu lennego. Władze zajęły Generalny Urząd Podatkowy. Król uznał, że obowiązują teraz prawa wojny.
- 31.10.1741. Likwidacja konwentu śląskiego i Generalnego Urzędu Podatkowego. Zakaz zbierania się sejmików w Głogowie i Nysie.
- 10.1741. Zgodnie z tajnym zarządzeniem króla, na najważniejsze urzędy w miastach / rajcy, burmistrz i notariusz / powoływano wyłącznie protestantów, ze wskazaniem na byłego podoficera w wojsku.
Koniec samorządu miejskiego. Członkowie rady stali się urzędnikami.

- 07.11.1741. Stany Śląskie które nie prowadziły wojny, zmuszone zostały do złożenia na rynku we Wrocławiu królowi Prus Fryderykowi II hołdu lennego.
- 08.11.1741. Fryderyk II ogłasza program zmian dotyczących ustroju Śląska i podatków. Zakwestionowany został sens istnienia sejmu śląskiego, podstawowego nerwu śląskiego systemu ustrojowego.
- 25.11.1741. Rozkaz gabinetowy króla o utworzenie dwóch kamer / urząd podatkowy /, wojennej i dominialnej w Głogowie i Wrocławiu.
Na rozkaz króla do pracy w nich, nie angażowano Ślązaków.
Do pracy w kamerach ściągano urzędników z Brandenburgii, koniecznie protestantów.
We Wrocławiu, wychodzi dziennik Korna „*Schlesische Privilegierte Zeitung*”.
- 15.01.1742. Wydany patent powoływał organa sądowe na Śląsku.
Sady zwane rejencjami, mieściły się w Głogowie i Wrocławiu.
Od 1744 trzecia rejencja dla Górnego Śląska w Opolu. Na jej czele stanął hrabia Karl Joseph Erdmann Henckel von Donnersmarck.
- 03.1742. Utworzenie urzędu Ministra śląskiego, podporządkowanemu królowi.
Ministrowi podlega cała administracja i wszystkie sprawy prowincji, w tym budżet.
Średnio nałożony podatek na Śląsku wzrósł do 50 %, co stanowi obecnie ponad 30 % dochodów w budżecie państwa pruskiego.
- 17.05.1742. Wojska austriackie księcia Karola Lotaryńskiego pokonane pod Chotusicami w Czechach. Początek rozmów pokojowych.
- 11.06.1742. Preliminaria pokojowe we Wrocławiu między Austrią a Prusami.
- 28.06.1742 Pokój zawarty pomiędzy Austrią a Prusami ratyfikowano w Berlinie.
W wyniku zawartego pokoju, Austria zmuszona została do odstąpienia Prusom Śląska, zachowując księstwa: cieszyńskie / Cieszyn /, opawskie / Opawa / karniowskie / Karniów / oraz część nyskiego / w sumie ok. 5 tys. km. kw. /.
Pierwszy polityczny rozbiór Śląska.
- Art. 6 układu pokojowego zapewniał Kościołowi katolickiemu nienaruszalność stanu w państwie pruskim, ale utratę dotychczasowej pozycji Kościoła państwowego i uprzywilejowanego politycznie. Zapis ma charakter taktyczny.

Do Śląska / protestanckiego / inkorporowane zostało hrabstwo Kłodzka / katolickie /, podległe arcybiskupowi - metropolie w Pradze.

Przyczyny bierności Ślązaków wobec pruskiego agresora.

Przewaga militarna Prus nad garnizonami austriackim na Śląsku.

Brak na Śląsku rodzimych elit politycznych. Wszyscy książęta śląscy na Śląsku, byli pochodzenia poza śląskiego, a swoje księstwa otrzymali z rąk Habsburgów / I kuria /.

Przedstawiciele rycerstwa księstw dziedzicznych / II kuria /, powołani zostali przez urzędników wiedeńskich, najczęściej jako starostowie tych księstw.

Wszyscy świeccy książęta śląscy tego okresu wyrosli na innym niż śląskim gruncie kulturowym / brak tradycji rodzinnych, ustrojowych, patriotyzmu lokalnego i przywiązania do Ziemi, skutkowało brakiem chęci ich obrony /.

Elity cechowała wspólnota języka i wyznania / szlachta, patrycjat w miastach /.
Dominował protestantyzm, niechętny katolickim Habsburgom.

Początek absolutyzmu w Austrii. Ograniczenia praw sejmu śląskiego przez Habsburgów.
Stany pozbawione zostały przywódców politycznych.
Śląsk posiadając oblicze kulturowe, stracił oblicze polityczne. Nastąpiła wymiana elit, z dziedzicznych na urzędnicze.

Zalewowe rozdawnictwo przez pruskie władze okupacyjne odznaczeń i orderów, szczególnie dla katolików i byłych austriackich urzędników.
Powoływanie szlachty do pełnienia funkcji dworskich w Berlinie.
Nadania / i sprzedawanie / tytułów baronów i hrabiów. Wolni panowie stają się książętami.

Jurysdykcja kościelna w 1742 r. na Śląsku.

Zmiana granic politycznych nie skutkowało zmianą granic i podziałów kościelnych.
Diecezja wrocławska została podzielona na część pruską i austriacką.
Po stronie austriackiej pod władzą biskupa wrocławskiego nadal pozostawały księstwo cieszyńskie oraz część księstwa nyskiego.
Hrabstwo kłodzkie podlegało jurysdykcji arcybiskupa Pragi.
Księstwo opawskie, tak jak i część księstwa karniowskiego, przez które przebiegała granica znajdowało się w jurysdykcji biskupa ołomunieckiego.
Dekanaty bytomski i pszczyński / tereny wokół Bytomia i Pszczyny /, pozostały nadal w jurysdykcji biskupa krakowskiego.

Król Fryderyk II Hohenzollem pozwolił na powrót do diecezji biskupowi wrocławskiemu Ludwikowi Filipowi kardynałowi von Sinzendorf. Katolicy liczą ok. 500 tys. wyznawców.
Dnia 28.08.1742. biskup wydał pierwszy list pasterski w nowym państwie, w tonie pojednania i posłuszeństwa z nowym porządkiem prawnym na Śląsku.

Po raz pierwszy w historii Śląska, za zgodą króla Fryderyka II powstała jednolita struktura organizacyjna Kościoła ewangelickiego. Protestanci na Śląsku liczą ok. 500 tys. wyznawców.
Cechą tej struktury kościelnej był ścisły związek organów nadzoru kościelnego z administracją państwową, w tym z władzami sądowymi. Głową Kościoła był król.
W tym celu opracowano i wydano ewangelicko – luterancki:
„Porządek inspekcyjny i prezbiterialny” / 1742 r. /.

System militarny. Armia na Śląsku liczy 35 tys. żołnierzy i pochłania 2/3 jego budżetu.
Z planowanego budżetu Śląska w wysokości 3,5 mln talarów, 2,15 mln. pochłania utworzony Korpus Śląski.

Gospodarka Śląska w 1742 roku.

Dla króla Fryderyka II gospodarka była narzędziem dla rozbudowy potęgi państwa.

Bogactwo Śląska miało przyczynić się do wyrównania niedoborów gospodarczych i finansowych innych ziem pruskich, przede wszystkim Marchii Brandenburskiej / Berlina /, ale i Prus Wschodnich.

- 16.08.1743. Wprowadzenie powszechnego obowiązku służby wojskowej dla stanów nieszlacheckich.
Śląsk podzielono na 15 kantonów werbunkowych, z których pobierano rekruta dla 13 regimentów. Pobór dotyczył mężczyzn między 20 a 40 rokiem życia, nie niższych niż 5 stóp /ok. 153 cm. /.
- 12.1743. Król Fryderyk II wymusza na kapitule wrocławskiej zgodę na wybranie księdza prałata Filipa Gotthardta von Schaffgotsch koadiutorem / następcą / biskupa Ludwika Filipa kardynała von Sinzendorf.
Jest to próba obsadzania wszystkich stanowisk kościelnych przez państwo.
- 05.06.1744. Wojska pruskie wkraczają do Saksonii i Czech. Zajęcie Pragi.
Opanowanie przez Prusy całego Śląska. Druga Wojna Śląska.
- 25.12.1745. Pokój w Dreźnie. Austria potwierdza zdobycze Prus na Śląsku z 1742 roku.
Król Prus Fryderyk II Hohenzollern obwołany przez lud Berlina „Wielkim”.
- Budowa nowych umocnień wojskowych w Głogowie, Brzegu, Nysie, Kłodzku i Koźlu, twierdz w Świdnicy i Wrocławiu, a w latach 1765 – 1777 „śląski Gibraltar” - Srebrną Górę.
- Rok 1749 Władze Prus zabroniły młodzieży śląskiej studiów na uczelniach zagranicznych, zwłaszcza katolikom, na uniwersytetach w krajach habsburskich.
- Rok 1753 – 1754. Przekonanie króla Fryderyka II o szkodliwości społecznej i politycznej zakonów, doprowadziło do wyłączenia ich z prowincji czeskiej i utworzenia śląskich prowincji: dominikanów, minorytów, franciszkanów, reformatów, kapucynów, karmelitów, a w 1756 r. jezuitów.
Dobra zakonne obciążono 40 – 50 % podatkiem.
Zakazano przyjmowania do zakonu osoby poniżej 22. roku życia / pobór do wojska /, co i tak wymagało zgody władz państwowych.
Utajona sekularyzacja wywołuje na Śląsku sympatie proaustriackie.
- Rok 1754. Założenie królewskich hut żelaza w Ozimku nad Małą Panwią.
Kolonizacja Górnego Śląska przez Fryderyka II.
Od 1740 – 1806 roku na Śląsku osadzono 60 tys. kolonistów / z rodzinami /.
Zatrudniani byli w manufakturach i budowanych zakładach przemysłowych, w warsztatach rzemieślniczych, w lasach.
W powiecie opolskim powstało 56 osiedli kolonistów, w powiatach Niemodlin, Kluczbork, Olesno – 79, w okolicach Bytomia, Tarnowskich Gór, Pszczyń, Rybnika, założonych zostało 93 osiedli i wsi.
- Rok 1755. Założenie królewskich hut żelaza w rejonie Kluczborka.
- Rok 1756. Austria i Francja, dotychczasowi wrogowie zawarły sojusz wojskowy skierowany przeciw Prusom. Sojusz poparły Rosja i Szwecja.
- 08.1756. Wojska pruskie w szatach obrońcy protestantyzmu wkroczyły do Saksonii.
Fryderyk II Hohenzollern, Prusak, zaczął używać trudnego do zdefiniowania pojęcia „**naród niemiecki**”.
Pojęcie to istnieć mogło w odniesieniu do języka, nigdy jednak polityki.

- 05.1757. Wojska pruskie w bitwie pod Pragą, pokonały wojska austriackie.
- Rok 1757. Dekretem króla Prus, regalia na Śląsku /kopaliny/, własnością państwa.
- 08.1757. Wojska austriackie wkraczając na Górny Śląsk, doprowadziły do załamania rządów pruskich.
Wojska pruskie wycofały się z Czech i stopniowo z Dolnego Śląska.
- Rok 1758 - 1761. Dokonane wcześniej inwestycje militarne Prus na Śląsku, pozwoliły wojskom pruskim na balansowanie, między klęską a wytrwaniem na zajmowanych pozycjach.
Represje wobec duchowieństwa katolickiego.
W każdym katoliku, dostrzegano zdrajcę sprawy pruskiej na Śląsku.
Biskup wrocławski Gotthardt Filip von Schaffgotsch znalazł schronienie na zamku Johannesburg na Śląsku Opawskim /do śmierci w 1795 roku/.
Prowadzenie diecezji przejął wikariusz generalny, hrabia z Kamienia Śl. Johann Moritz Strachwitz.
- Rok 1761. Król Fryderyk II, korzystając z zdobytych w Saksonii stempli polskich, bije we Wrocławiu fałszywą monetę polską.
/król Polski August III Sas i niektórzy ministrowie przebywają w Dreźnie/.
/38 groszy polskich, „warte są” 15 groszy pruskich, a grosz powinien być tożsamy/.
Na tej operacji fałszerstwa Prus, Polska straciła ok. 35 mln. talarów.
- 05.01.1762. W Petersburgu zmarła caryca Elżbieta.
Nowy car Rosji Piotr III /Karl Peter Ulrich von Holstein - Gottorp, syn księcia holsztyńskiego i Anny, siostry carycy Elżbiety, późniejszy mąż baronówny pruskiej ze Szczecina Sofii Augusty Anhalt - Zerbst, po śmierci Piotra III jako caryca Katarzyna II/, odstąpił od koalicji antypruskiej.

Wojska rosyjskie na Śląsku pod dowództwem Czerniszewa /15 tys./ przeszły na stronę króla Prus Fryderyka II, przechylając zwycięstwo na jego stronę.
Po zbliżającej się klęsce wojsk pruskich i państwa pruskiego, nastąpiło „**cudowne uratowanie domu Brandenburskiego**” Hohenzollernów.
- 15.02.1763. Pokój między Austrią a Prusami zawarty w Hubertusburgu k. Lipska zakończył Wojny Śląskie.
Król Fryderyk II utrzymał terytorialne *status quo*. **Śląsk definitywnie pruski**.
Prusy stały się mocarstwem europejskim.
Wojna kosztowała Prusy ok. 20,0 mln. talarów. Zapłaciła Polska /zła moneta/.
Pierwsze rozbitcie narodowo - polityczne jedności terytorialnej Śląska.
W wyniku wojny, ludność Śląska zmniejszyła się o ok. 150 tys.
- Rok 1764. Utworzenie garnizonu wojskowego w Bytomiu.
Zakaz pielgrzymowania ze Śląska na Jasną Górę do Częstochowy.
Wzmoczony ruch pielgrzymkowy na Górę Św. Anny.
- Rok 1765. Król Fryderyk II zagwarantował sobie decyzję o publikacji bull papieskich.
Johann Ignatz Felbiger, opat augustianów w Żaganiu, na polecenie króla opracował dla szkolnictwa niższego *Schulreglement* /porządek szkolny/.

- Rok 1766 Królewski Instytut Szkolnictwa podlega śląskiemu ministrowi sprawiedliwości.
- Rok 1770. Utworzenie śląskiego Urzędu Górniczego podporządkowanego departamentowi hutnictwa i górnictwa Generalnego Dyrektorium w Berlinie.
Likwidacja jednego z sektorów autonomii Śląska.
- Rok 1772. Pierwszy rozbiór Polski łagodzi konflikt Austriacko – pruski.
- Rok 1777. Szefem departamentu hutnictwa i górnictwa w Berlinie został Friedrich A. Heynitz.
- Rok 1779. Szefem śląskiego urzędu górniczego został hrabia Friedrich Wilhelm Reden.
- Rok 1779. Pokój w Cieszynie kończy czwartą wojnę prowadzoną na Śląsku o tzw. sukcesję bawarską pomiędzy Austrią a Prusami.
- Rok 1785 We Wrocławiu ukazuje się miesięcznik „*Schlesische Provinzialblätter*”.
Wokół pisma powstało środowisko wpływu na sprawy Śląska.
- Rok 1795. Przyłączenie do Śląska powiatów: siewierskiego i pileckiego.
Stanowią teraz tzw. Nowy Śląsk.
- Rok 1796. **Koniec okresu rozwoju manufaktury na Śląsku.**
Rozwój przemysłu / kopalń, fabryk i hut /. Koncentracja kapitału.
Na Śląsku żyje ok. 880 tys. ewangelików i ok. 870 tys katolików.
- Rok 1804. Napoleon Bonaparte cesarzem Francuzów.
- 02.12.1805. Klęska wojsk koalicji antynapoleońskiej pod Austerlitz / Sławków k. Brna /.
- 06.08.1806. Franciszek II Habsburg zrzekł się tytułu i godności cesarza Rzeszy.
Koniec Pierwszej Rzeszy Niemieckiej / od 962 r. /.
- 14.10.1806. Klęska wojsk pruskich z Napoleonem pod Jeną. Ucieczka króla Prus Fryderyka Wilhelma III i dworu do Królewca.
Rozbicie armii i struktur państwa pruskiego.
- 27.10.1806. Cesarz Francuzów Napoleon Bonaparte entuzjastycznie witany w Berlinie.
- 02.11.1806. Na Śląsk / 8 twierdz, bazy zaopatrzenia armii pruskiej / wkroczyła armia brata Napoleona - Hieronima, złożona z wojsk bawarskich i wittenberskich.
- Wojska prusko - śląskie pod dowództwem hrabiego Friedricha Wilhelma von Goetzen oraz księcia Heinricha Anhalt – Köthen z Pszczyny poniosły porażki / Wrocław. Oława, Strzegom /.
- Na Śląsk nałożono / Francuzi / kontrybucję w wysokości 325 tysięcy talarów.
- 05.01.1807. Poddanie się Wrocławia Francuzom. Pruscy urzędnicy, bez oporu złożyli przysięgę wierności Napoleonowi.
Oficerowie francuscy zapraszani są przez mieszczan wrocławskich na bale.

- 16.01.1807. Kapitulacja Brzegu.
08.02.1807. Kapitulacja Świdnicy.
01.06.1807. Kapitulacja Nysy.
16.06.1807. Kapitulacja Koźła.
25.06.1807. Kapitulacja Kłodzka.
Francuzi stacjonują na Śląsku, oczekując na zapłatę nałożonej kontrybucji / do 1808 r. /.
- Rok 1807. Edyktem króla Prus Fryderyka Wilhelma III zniesienie poddaństwa chłopów.
- Rok 1808. Reforma administracji państwowej Steina i Herdenberga w Prusach.
Wszystkie miasta / królewskie i feudalne / otrzymały samorząd, wg ustanowionej *Städteordnung* / ordynacji miejskiej /.
Generał Gerhard Scharnhorst odbudowuje armię pruską.
- 30.10.1810. Sekularyzacja wielu majątków kościelnych na Śląsku. Odradzanie się państwa.
Wartość samych zabranych przez państwo majątków klasztornych, sprzedanych i podarowanych zasłużonym generałom i bliższym rodziny Hohenzollern wyniosła 13 mln. talarów.
Państwo pruskie powstało i odradzało się na sekularyzacji.
- 11.10.1811. Utworzenie uniwersytetu we Wrocławiu.
Użytkowana przez chłopów ziemia, stopniowo przechodziła na ich własność.
- 17.03.1813. We Wrocławiu król Fryderyk Wilhelm III wezwał ludność do walki z okupantem francuskim.
Na Śląsku, tworzone są oddziały partyzanckie / *freikorpsy* /, złożone z studentów i mieszczan pod dowództwem barona Adolfa Lützowa.
Na Górnym Śląsku, wg opinii generała Augusta Neidhardt von Gneisenau: Górnoślązacy nie poczuwają się do obowiązku walki o Prusy. / Katolicy /.
Przemysł Śląski / górnośląski / pracuje na rzecz wojny / działa, karabiny, bagnety /.
- 29.03.1813. Prusy wypowiedziały wojnę Francji.
- 17.04.1814. Francuzi opuścili ostatnią twierdzę na Śląsku – Głogów.
W wojnie życie straciło ok. 250 tys. mieszkańców Śląska.
Ludność Śląska wynosi obecnie ok. 2,2 mln. mieszkańców.
- Wprowadzenie powszechnego obowiązku służby wojskowej w Prusach.
Siły zbrojne dzieliły się:
armię stałą, rezerwę pierwszego i drugiego rzutu nazwaną *Landwehra*, czyli obroną krajową, oraz pospolite ruszenie / *Landsturm* /.
- Rok 1815. Likwidacja ministerstwa ds. Śląska.
Śląsk stał się jedną z 10 prowincji / *Provinz* / Prus.
Prowincja śląska podzielona została na 4 rejencje / *Regierungsbezirk* /:
legnicką, wrocławską, dzierzoniowską i opolską.
Na czele prowincji stał nadprezydent / *Oberpräsident* /.
Na czele rejencji stał prezydent / *Regierungspräsident* /.
- 08.06.1815. Powołanie Związku Państw Niemieckich. Prymat w Związku dźierży Austria.

- Rok 1816. Do rejencji wrocławskiej włączono hrabstwo kłodzkie.
Rejencje podzielono na powiaty – / *Kreise* /, na czele którego stał *Landrat*.
- Rok 1821 Bulla papieża Piusa VII wyłączyła biskupstwo wrocławskie z pod metropolii w Gnieźnie i podporządkowała Stolicy Apostolskiej.
Dekanaty: bytomski i pszczyński wyłączono z pod jurysdykcji biskupa krakowskiego i przyłączono do diecezji wrocławskiej.
- Rok 1822. Ewangelicy w prowincji śląskiej liczą 54 % populacji, 45 % katolicy.
- Rok 1825. Na Śląsku powołanie sejmu prowincjonalnego. W jego skład wchodzi: księżęta, posłowie szlacheccy, posłowie miejscy, przedstawiciel gmin wiejskich.
- Rok 1826. W rejencji opolskiej, nauka w szkole odbywa się w języku polskim i niemieckim.
- Rok 1827. Powołanie sejmików powiatowych, do których wchodzi posiadacze dóbr rycerskich / np. Karol Godula, właściciel dóbr rycerskich Szombierki /, miejscowa szlachta, przedstawiciele miast i reprezentacja wsi.
- Rok 1844. Nauka polskiego w seminariach w Opolu, Gliwicach, Nysie i Wrocławiu.
- Rok 1847 Na Górnym Śląsku głód i wybuch zarazy tyfusu plamistego, która objęła 80 tys. ludzi. Zmarło ok. 16 tysięcy.
- Rok 1848. Rewolucja w Belinie i Wrocławiu, przeniesiona do wielu miast na Śląsku.
Jest wielu zabitych i rannych. Odbywały się procesy i skazania na więzienie.
- 23.03.1849. Zgromadzenie Narodowe w Frankfurcie nad Menem uchwaliło Konstytucję.
- 06.02.1850. Król Prus Fryderyk Wilhelm IV Hohenzollern zaprzysiął konstytucję.
Król dąży do zwierzchnictwa nad kościołem protestanckim.
Armia przysięga na wierność królowi / państwu soldateski /.
- Rok 1861. Wilhelm I Hohenzollern von Brandenburg królem Prus.
Otto von Bismarck kanclerzem Prus / premierem /.
Śląsk prowincją pruską.
Rodzi się pruski system autorytarny w rodzinie, szkole, wojsku, urzędzie.
Rodzi się mistyka obowiązku i rozkazu. Rodzi się nacjonalizm.
- Rok 1866. Wojna austriacko – pruska. Klęska Austrii.
Rozwiązanie Związku Państw Niemieckich / z 1815 r. /.
Powołanie Związku Północniemieckiego od przewodem Prus / bez Austrii /.
Celem nadrzędnym polityki Prus staje się zjednoczenie państw niemieckich.
- Rok 1870. Wojna francusko – pruska. Klęska Francji. Kontrybucja finansuje rozwój państwa.
- 18.01.1871. Powołanie II Rzeszy Niemieckiej.
Cesarzem Rzeszy został dotychczasowy król Prus Wilhelm I / do 1888 r. /.
Kanclerzem, dotychczasowy kanclerz Prus Otto von Bismarck / do 1890 r. /.
Cesarstwo wyrosło na tradycji absolutyzmu Hohenzollernów, militarystyki i nacjonalizmu pruskiego oraz liberalizmu mieszczaństwa.

- 03.03.1871. Uchwalono konstytucję cesarstwa – II Rzeszy Niemieckiej.
Rzeszę / federację / tworzą miasta: Brema, Hamburg i Lubeka, 12 księstw i 6 Wielkich Księstw oraz królestwa: Bawarii, Saksonii, Wirtembergii i Prus. Na czele federacji państw niemieckich stał cesarz / *der deutsche Kaiser* /. Rada Związkowa – reprezentant krajów federacji – *Bundesrat*, oraz jednoizbowy parlament – *Reichstag*.
Wszystkie państwa niemieckie w składzie Rzeszy posiadały organy władzy, czyli władców, rządy, sejmy / landtagi /, administrację, sądownictwo i szkolnictwo.
W ograniczonym stopniu prowadziły politykę zagraniczną i zarządzały wojskiem.
- Śląsk stanowił prowincję w królestwie Prus - państwa II Rzeszy Niemieckiej - z nadprezydentem i sejmem prowincjonalnym.
Stolicą królestwa Prus jest Berlin, stolicą prowincji śląskiej jest Wrocław, stolicą rejencji górnośląskiej Opole, powiatu bytomskiego Bytom.
- Kontynuowany jest proces sprusaczenia państw niemieckich.
Nikt Prusakiem się nie rodzi, Prusakiem się staje świadomym wysiłkiem.**
- 08.07.1871. W ramach walki z Kościołem katolickim i polskością, kanclerz Otto Bismarck likwiduje w pruskim Ministerstwie Kultury wydział katolicki i połączył go z wydziałem ewangelickim.
- 10.12.1871. W Prusach wchodzi w życie ustawa o ambonie.
Zakaz nadużywania ambony dla celów politycznych.
- Kryzys gospodarczy wywołuje na Górnym Śląsku tzw. *Ostflucht*, oraz werbunek górników do pracy w Nadrenii i Westfalii.
Do roku 1907, do Saksonii wyjechało 162 tys. osób, do Berlina – 142 tys., do Brandenburgii – 155 tys., do Nadrenii i Westfalii – 94 tysiące.
- W Rzeszy utworzony został jeden bank emisyjny. Pieniądzem jest marka / RM /.
- 11.03.1872. Zniesienia nadzoru duchowieństwa nad nauczaniem w szkole.
Kulturkampf w Rzeszy, Prusach i na Śląsku, jako walka z Kościołem katolickim i polskością w Wielkopolsce i na Górnym Śląsku, a także w innych prowincjach pruskich / Warmia, Mazury, Pomorze Gdańskie /.
- 20.09.1872. Prezydent rejencji opolskiej, za decyzją władz pruskich w Berlinie, nakazał naukę w szkołach wyłącznie w języku niemieckim.
- 12 – 14.05.1873. Antykościelne ustawy majowe w Prusach. Próba powołania kościoła niemieckiego, niezależnego go papieża. Pełnienie funkcji kapłana wymaga zgody władz. Biskup wrocławski Heinrich Förster pozbawiony dochodów.
- 03.02.1874. Prymas Polski, abp poznańsko – gnieźnieński Mieczysław Halka - Ledóchowski aresztowany przez władze pruskie.
- 05.02.1875. Papież Pius IX uznał ustawodawstwo „Kulturkampfu” za nieważne.
Wygnanie ojców franciszkanów z Góry Św. Anny.
Bank Pruski staje się Reichsbankiem.

- Rok 1910. Na Śląsku mieszka ok. 5,2 mln. osób.
Na Górnym Śląsku mieszka ok. 2,2 mln. osób, w tym 60 % polskojęzycznych.
Poborowi polskojęzyczni, wysyłani są w rejony niemieckojęzyczne,
a niesforni kapłani / opcji polskiej / na tzw. piaski brandenburskie.
- 31.07.1914. Na obszarze Śląska / VI Korpus Armijny / wprowadzono stan wojenny.
Internowanie i aresztowanie działaczy - Polaków.
- 01.08.1914. Niemcy wypowiedziały wojnę Rosji. Początek Wojny Światowej.
Górny Śląsk zapleczem przemysłowym i werbunkowym dla frontu wschodniego.
- 03.08.1914. Niemcy wypowiedziały wojnę Francji.
- Rok 1915 – 1918. Niedostatki zaopatrzenia na Górnym Śląsku. Głód, protesty, strajki.
- 05.11.1918. Początek rewolucji socjalno – politycznej w Niemczech.
- 09.11.1918. Ucieczka cesarza Wilhelma II Hohenzollerna z kraju.
Koniec historycznej roli Prus i „domu brandenburskiego” w Europie.
Niemcy we władaniu zrewoltowanych rad robotniczo – żołnierskich.
We Wrocławiu ukonstytuowała się Rada Ludowa, od 15.11.br.
Centralna Rada dla Prowincji Śląskiej. Nadprezydentem prowincji śląskiej
został Felix Philipp, prezydentem rejencji opolskiej Walther von Miquel.
- Rok 1919. Klęska w wojnie skutkuje obawami o możliwość zapłaty przez Niemcy
reparacji wojennych.
Chodziło także, o nowe władanie bogactwami Górnego Śląska, zawartego
w talentach ludzi, infrastrukturze przemysłowej i bogactwach naturalnych.
- Na ten czas, Górny Śląsk stał się centralnym punktem Europy, gdzie
krzyżujące się interesy wielu, wywoływały zrozumiałe emocje, w tym:
polityczne / Polska, Czechosłowacja, Niemcy / kapitałowe - krajowe
i obce, narodowe i etniczne / Niemcy, Polska, Czechosłowacja /,
społeczne / socjaliści, komuniści, liberałowie, konserwatyści / konfesyjne,
separatystyczne. Propaganda każdej ze stron grała na uczuciach i podnosiła
temperaturę emocji. **Grali Górnoszlązacy, grano też Górnoszlazakami.**
O wszystkim jednak decydowali uczestnicy Konferencji Pokojowej w Paryżu.
- 11.02.1919. W Weimarze Zgromadzenie Narodowe wybrało Friedricha Eberta prezydentem.
- 04.06.1919. W Paryżu, Rada Najwyższa Konferencji Pokojowej uznała konieczność
przeprowadzenia plebiscytu na Górnym Śląsku.
- 23.06.1919. Zgromadzenie Narodowe Republiki Weimarskiej ratyfikuje traktat wersalski.
- 31.07.1919. Zgromadzenie Narodowe zatwierdziło projekt konstytucji Republiki Niemiec.
Samodzielne państwa Rzeszy, stały się krajami / *Länder* / Republiki Niemiec.
Nie udało się zmarginalizować roli Prus w Republice Weimarskiej Niemiec.
Republika Niemiec składa się z 18 krajów.
Największym z nich są Prusy / 62 % powierzchni i 61 % ludności /.
Jedną z 12 prowincji Prus jest Śląsk, w tym rejencja opolska.

- 31.07.1919. Sejm w Warszawie ratyfikował traktat wersalski.
- 18.08.1919. Na Górnym Śląsku wybuchło powstanie, skierowane przeciwko polityce Prus.
- 14.10.1919. Sejm pruski podniósł rejencję opolską do rangi prowincji.
- 11.02.1920 – 20.06.1922. Górny Śląsk we władzy Międzysojusznictwa Komisji Zarządzającej i Plebiscytowej.
- 02.1920. Biskup wrocławski Adolf Bertram ustanowił dla księstwa cieszyńskiego Wikariat Generalny.
- 15.07.1920. Sejm Rzeczypospolitej zagwarantował województwu śląskiemu autonomię.
- 17.08.1920. Na Górnym Śląsku wybuchło postanie skierowane przeciwka terrorowi Prus.
- 20.03.1921. Plebiscyt na Górnym Śląsku.
- 02.05.1921. Wybuch zwycięskiego, trzeciego powstania na Górnym Śląsku.
- 24.10.1921. Biskup wrocławski Adolf Bertram ustanowił w Tychach Delegaturę Biskupią dla województwa śląskiego z ks. Janem Kapicą na czele.
- 17.06.1922. Polska obejmuje w władanie wschodnią część Górnego Śląska.
Kolejny podział geograficznego, historycznego, politycznego, kościelnego i kulturowego Śląska. / prowincja górnośląska, czyli opolskie, przed referendum w Republice Weimarskiej Niemiec, województwo śląskie w II RP, Zaolzie i część ziemi opawskiej w CSRR /.
- 03.09.1922. Referendum w zachodniej części Górnego Śląska / opolskie /, w sprawie jego statusu w Republice Weimarskiej Niemiec. Wynik: 91,22 % głosujących wypowiedziało się za statusem prowincji w landzie Prusy, a przeciw autonomicznemu landowi w Republice. **Pozostali nadal Prusakami.**
- 07.11.1922. Papież Pius IX przekształcił Delegaturę Biskupią na Górnym Śląsku w Administrację Apostolską, którą kierował o. salezjanin ks. dr August Hlond. **Pierwsza „kosmetyczna” czystka etniczna na Górnym Śląsku.** Dotyczy ona Ślązaków opcji: czeskiej, niemieckiej i polskiej.
- 28.10.1925. Bulla papieska „*Vixdum Poloniae Unitas*” przywraca kanoniczną organizację kościelną w Polsce.
Erygowana została diecezja katowicka, kierowana przez bp. dr. Augusta Hlonda.
- 11.11.1925. Wikariat Generalny Biskupa Wrocławskiego w Cieszynie, przyłączony został do diecezji katowickiej. **Rozbicie jedności Kościoła wrocławskiego.**
- 24.05.1935. Konstytucja w Polsce. Złamana została autonomia województwa śląskiego. **Politycy polscy oszukali Górnoślązaków.**
- 22.08.1939. Adolf Hitler: „Celem naszym dziś jest całkowite zniszczenie Polski.....
Należy Polskę całkowicie wymazać z mapy Europy”.

- 24.08.1939. W Moskwie podpisany został rosyjsko – niemiecki „pakt Ribbentrop – Mołotow”, przewidujący likwidację państwa polskiego.
- 08.10.1939. Dekretem Adolfa Hitlera, województwo śląskie wraz z Zaolziem, Zagłębie Dąbrowskie i zachodnie powiaty Małopolski włączone zostały do III Rzeszy. **Złamany został statut organiczny / autonomii / województwa śląskiego.**
- Rok 1939 – 1945. Zjednoczenie historycznego Śląska w ramach III Rzeszy Niemieckiej.
- 01.11.1939. Utworzona została rejencja katowicka. Obejmuje: dawne województwo śląskie, Zagłębie Dąbrowskie oraz skrawki województwa krakowskiego / Jaworzno, Chrzanów / i kieleckiego / Olkusz /.
- 03.12.1939. Arcybiskup wrocławski Adolf kardynał Bertram zwrócił się do nuncjusza papieskiego w Berlinie abpa Cesarego Orsiniego, o przywrócenie mu jurysdykcji kościelnej w dawnym Wikariacie Biskupim w Cieszynie. Prowadzi także rozmowy w sprawie diecezji katowickiej. Podjął próbę stworzenia jedności Kościoła katolickiego na Śląsku.
- 20.12.1940. Dekretem Adolfa Hitlera utworzona została prowincja śląska. W jej skład weszły prowincja górnośląska i prowincja dolnośląska, każda z nich licząca dwie rejencje. **Powrót do jedności politycznej Śląska.** Prowincja liczy 7.462.061 mieszkańców i 47.597 km. kw.
- 18.01.1945. Wojska sowieckie Pierwszego Frontu Ukraińskiego marszałka Iwana Koniewa wkroczyły w okolicach Namysłowa na Śląsk.
- 20.02.1945. Państwowy Komitet Obrony Związku Radzieckiego określił linię Odry i Nysy Łużyckiej jako tymczasową granicę Polski.
- 01.03.1945. Utworzono województwo śląskie.
- 18.03.1945. Byłą rejencję opolską / prawy brzeg Odry /, połączono administracyjne z województwem śląskim.
- 06.05.1945. Dekretem Krajowej Rady Narodowej zniesiony został *Statut organiczny województwa śląskiego / nazywanego autonomią /*. **Otwarta została droga do bezwzględnego rabunku zasobów i eksploatacji bogactw naturalnych województwa śląskiego.**
- 08.05.1945. Bezwzględna kapitulacja III Rzeszy Niemieckiej w Reims.
- 09.05.1945. Bezwzględna kapitulacja III Rzeszy Niemieckiej w Berlinie – Karlshorst.
- 07.07.1945. Dekret Krajowej Rady Narodowej: „Włącza się do obszaru województwa śląskiego z województwa kieleckiego powiaty będziński i zawierciański”. **Otwarta została droga dla kadr, poczuwających się do misji: „przyjścia z pomocą Śląskowi” i dokonania „jego narodowej obróbki”.** Odgórnie uznano, że: „Ślązacy są kolaborantami, nacjonalistami i separatystami i do rządu dopuścić ich nie wolno”.

Celem dehumanizacji Górnoszlązaka ustawiono go w pozycji wroga. Niemiecki wyróżnik rasowy, zastąpiono wyróżnikiem narodowym, polskim.

- 08.07.1945. Prymas Polski dr August kardynał Hlond / Górnoszlazak, syn kolejarza /, po osobistej rozmowie z papieżem Piusem XII, otrzymał od niego nadzwyczajne uprawnienia / *facultates specialissimae* /, jedyne w swoim rodzaju, które „czyniły go” w Polsce niemalże papieżem.
Otrzymana delegacja watykańska Prymasa Polski, stanowiła:
„Z tych uprawnień Wasza Eminencja będzie mógł korzystać na całym polskim terytorium”, wówczas jeszcze nie do końca określonym / w Poczdamie /.
- 02.08.1945. Zakończono obrady Konferencji Pokojowej w Poczdamie.
Uznany został Polski Rząd Jedności Narodowej, a ziemie byłej Trzeciej Rzeszy Niemieckiej na wschód od Nysy Łużyckiej i Odry / wraz z Szczecinem i Świnoujściem /, do czasu podpisania układu pokojowego z Niemcami pozostają „pod administracją państwa polskiego”.
Przyznane Polsce tereny opuści wkrótce 3,5 – 4,0 mln. mieszkańców.
- 12.08.1945. Prymas Polski dr August kardynał Hlond utworzył na przyznanym przez „Wielką Trójkę” Polsce Ziemiach Zachodnich i Północnych Administrację Apostolską.
- 15.08.1945. Prymas Polski erygował na Śląsku Opolskim Administrację Apostolską.
- 10.1946. Prymas Polski dr August kardynał Hlond:
„W niecałe dwa lata, religia protestancka została wyparta z ziem na wschód od Odry”.
Zostaje przywracana jedność religijna i polityczna Śląska.
- 25.02.1947. Prusy jako podmiot prawa międzynarodowego przestały istnieć.
- 14.11.1990. Niemcy uznały granicę na Odrze i Nysie Łużyckiej.
- 17.06.1991. Premier Polski Jan Krzysztof Bielecki oraz kanclerz Niemiec Helmut Kohl podpisali w Bonn traktat o dobrych stosunkach między państwami.
Pełnię praw obywatelskich otrzymała mniejszość niemiecka w Polsce.
Bezprzedmiotowe stało się artykułowanie „krzywd” tych, którzy ze względów „politycznych” opuszczali Polskę.
- Wnioski.** Historyczne przyczyny śląskiej tragedii.
Naturalne bogactwa Śląska, budzące zainteresowania sąsiadów.
Dziedzictwo cywilizacji łacińskiej i ponad miarowe jej dokonania na Śląsku.
Reformacja w Kościele. Wystąpienia ks. dra Marcina Lutra.
Wojny religijne na terenie I Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego.
Wojna 30 – Letnia. Moralność w polityce, zastąpiono racją stanu.
Ideologia domu brandenburskiego Hohenzollernów i wojującego prusactwa.
Kulturkampf. Walka z Kościołem. Bizantyzm pruski.
Filozofia praktyczna, eugenika, nacjonalizm i militarizm w Prusach.
Totalitaryzm niemiecki / nazizm / i sowiecki / komunizm /.
Dehumanizacja człowieka. Rasizm etniczny i ideologiczny.
Tworzenie list narodowościowych jako elementu polityki rasowej.

Deifikacja państwa pruskiego.

Apologeta państwa pruskiego Georg Wilhelm Hegel / 1770 – 1831 /. Prusak. Filozof.

Teza. „*Państwo pruskie w którym dominuje duch germański jako przejaw mądrości Bożej jest wykwintem tej mądrości Bożej*”.

„*Żaden rozumny ustrój państwowy nie jest możliwy z religią katolicką*”.

Gustaw Freitag / 1816 – 1895 /. Prusak. Pisarz i historyk, antysemita.

Teza. „*Należy uczynić szybki koniec z Polską*”.

Paul von Beneckendorff - Hindenburg / 1847 – 1934 /. Prusak, feldmarszałek.

Teza. „*Największą klęską Niemiec w Wersalu jest odbudowa niepodległości Polski. Nigdy Niemcy się z tym nie pogodzą*”.

16.04.1922. Hans von Seeckt, generał, szef sztabu Reichswehry w Rappalo. Prusak.

Teza. „*Istnienie Polski jest dla nas nie do zniesienia, nie do pogodzenia z sytuacją życiową Niemiec. Polska musi zniknąć i zniknie dzięki własnej słabości i dzięki Rosji – i z naszą pomocą*”.

24.09.1922. Josef Wirth, kanclerz Republiki Niemiec, na spotkaniu w Moskwie. Katolik.
„*Polskę trzeba wykończyć*”.

22.08.1939. Adolf Hitler / 1889 – 1945 /. Austriak. Führer III Rzeszy Niemieckiej.

Teza. „*Celem naszym dziś jest całkowite zniszczenie Polski. Należy Polskę całkowicie wymazać z mapy Europy. Zniszczenie Polski jest pierwszym naszym zadaniem*”.

Rok 1942. Fritz Bracht gauleiter Górnego Śląska / o osobach wpisanych DVL – 3 /.

Teza. „*Cały ten polski motłoch zostanie wytrzebiony i nie trzeba będzie długo czekać na to, aby – gdy tylko zostanie wywalczone zwycięstwo – ostatnie resztki tej hołoty zniknęły z Górnego Śląska*”.

Wynagrodzenie w kopalni węgla w 1790 roku na Śląsku.

/ 1 talar = 30 srebrnych groszy /.

Płaca górnika: 6 groszy na 10 godzinną szychcę.

Płaca szlepra / ciągnący /: 5 groszy na 10 godzinną szychcę,

Płaca ładowacza: 4 groszy na 10 godzinną szychcę,

Płaca innego robotnika w kopalni węgla: 3 grosze na szychcę.

Chłop pańszczyźniany w kopalni, nie otrzymywał wynagrodzenia.

Płaca akordowa: wydobyć 100 korcy węgla / ok. 10 ton / – 2,0 talary dla zespołu.

Ceny.

2 kilogramy chleba 6 groszy,

1 litr wina 16 groszy,

1 wół 7 talarów,

1 krowa 9 talarów.

Wynagrodzenie w kopalni węgla w 1848 roku na Śląsku / szychta = 12 godzin /.

Płaca górnika: 12 groszy na szychcę, tj. 12 talarów na miesiąc, tj. 144 talary na rok.

Płaca sztygara: 17 talarów na miesiąc, tj. 204 talary na rok.

Płaca nauczyciela: ok. 8 talarów na miesiąc, tj. 96 talarów na rok.
Płaca ministra / F. W. von Reden /: ok. 600 talarów na miesiąc, tj. 7.200 talarów na rok.
Dochody Karola Goduli, średnio w latach 1801 - 1848:
ok. 3.500 talarów miesięcznie, tj. 47.000 talarów na rok.

Ceny.

1 korzec węgla / ok. 100 kg. / 1,0 grosz.
2 kilogramy chleba: 7,5 groszy,
1 litr wina: 16,0 groszy,
1 krowa: 8,0 talarów.

Wynagrodzenie hutnika w 1855 roku na Śląsku / szychta = 12 godzin /.

/ 1 talar = 30 srebrnych groszy, 1 srebrny grosz = 12 fenigów /.

Szmelcerz / wytapiacz /: 12 groszy i 11 fenigów,
palacz / piecowy – szyper /: 13 groszy i 6 fenigów,
tłuczkarz rudy i żużłu: 7 groszy i 11 fenigów,
peckarz i czyściciel: 6 groszy i 1 fenig,
muflowy: 18 groszy i 3 fenigi,
murarz: 15 groszy i 3 fenigi,
cieśla: 16 groszy i 3 fenigi,
szychter / dniówkowy /: 9 groszy i 6 fenigów.

Średnia płaca w górnictwie w 1889 roku na Górnym Śląsku / RM = Reichsmark /.

/ 1 talar = 3,0 RM, 1 RM = 100 fenigów /.

Górnik pod ziemią, 2,036 RM na szychte, tj. 52,08 RM na miesiąc, w tym:
pracownik nadzoru: 2,25 RM,
rębacz: 2,04 RM,
ładowacz: 1,36 RM.

Wydatki.

Średnio miesięczne wyżywienie dla dwóch osób wynosi 26,00 RM,
czynsz: 3,75 RM,
odzież: 11,00 RM,
tytoń i tabaka: 1,12 RM,
trunek u karczmarza: 1,54 RM,
ubezpieczenie: 2,60 RM,
olej do lamp / 5 litrów /: 2,77 RM,
inne, np. lekarstwa: 3,30 RM.
Razem: 52.08 RM.

Roczny realny poziom płac w 1899 roku w górnictwie wynosi:

W rejonie Dortmundu..... 1.255,00 RM,
w Zagłębiu Saary..... 1.019,00 RM,
w Zagłębiu wałbrzyskim 846,00 RM,
na Górnym Śląsku..... 801,00 RM.
Proboszcz ewangelickiej parafii w Wirku, otrzymuje: 1.800,00 RM.

Płace w 1905 roku w kopalni „Paulus – Hohenzollern”. / Paweł – Szombierki /.

Sztygar:..... 4,5 RM na dniówkę,
rębacz: 4,0 RM,
ładowacz:..... 2,7 RM,
kobieta:..... 1,5 RM.

Ceny w 1905 roku na Górnym Śląsku.

1,0 kg. ziemniaków.....	0,06 marki,
1,0 kg. mąki	0,24 marki,
1,0 kg. cukru	0,40 marki,
1,0 kg. słoniny	1,30 marki,
1,0 kg. mięsa wieprzowego.....	1,12 marki,
1,0 kg. mięsa wołowego	1,20 marki,
1,0 kg. masła	0,40 marki.
Czesne w gimnazjum	100,00 marek na rok.

Majątki w 1800 roku.

Rodu von Ballestem: Pławniowice, Biskupice, Ruda.

Kopalnie: „Brandenburg” i „Maksimiliane”.

Do roku 1848 / śmierci Karola Goduli /, majątek powiększył się o 11 kopalń, hutę cynku „Karol”, cegielnię i inne.

Rodu von Donnersmarck, linia protestancka, m. innymi: Świerklaniec. Tarnowskie Góry, Repty, Bielszowice, Bobrek, Bujaków, Chudów, Paniowy, Łagiewniki, Chorzów, Miechowice, Maciejkowice, Michałkowice, Orzegów.....

linia katolicka, m. innymi: Siemianowice, Bańgów, Chropaczów, Hajduki, Świętochłowice, Kamień, Piekary, Mikulczyce, Makoszowy, Radzionków, Sośnica, Kochłowice, Halemba, Wirek, Bykowina, Radoszowy, Nowa Wieś, Stare Tarnowice, Karłuszowice, tj. 23 wsie i 18 folwarków / 19.156 ha /.

Rodu von Anhalt – Köthen, Hochberg. Trzy miasta i 56 wsi, w tym:

Pszczyna, Tychy, Murcki, Bieruń, Mikołów, Chełm Imielin Kostuchna, Wesoła, Ligota, Żwaków, Zawieść, Łaziska, Mokre, Orzesze, Gardawice, Stara Kuźnica, 26 folwarków i 10 owczarni / 73.839 ha /, 5 kopalń węgla, huta cynku, huta szkła.

Karol Godula, w latach 1815 – 1848, na tle stagnacji produktywności w/w majątków, to dynamiczny **liberał gospodarczy**, jedyny w swoim rodzaju na Śląsku i Prusach, / jedyny etniczny Górnoślązak / którego dorobek i dokonania w postaci: 40 kopalń węgla kamiennego, 16 kopalń galmanu, 3. hut cynku, oraz majątków ziemskich takich jak: Bobrek, Szombierki, Orzegów, Chebzie, Bujaków, Paniowy, razem z folwarkami / Kopanina, Orzegów i inne / tj. 7.390 mórg. i ok. 3.000 zatrudnionych /, nie mają sobie równych.

Trudno zatem zrozumieć brak jego nobilitacji przez króla Prus Fryderyka Wilhelma IV Hohenzollerna von Brandenburg.

Z majątku wartości spadkowej 2,0 mln. talarów, 49 % to kapitał przemysłowy, 40 % to papiery zastawne. 1 % to minimalna gotówka / środki obrotowe /.

Otoczenie. Baron von Jeaneret / 1786 r./, a od 1806 r. baron Karol von Guttschreiber i Eleonora von Petsch - Szombierki, Orzegów i Chebzie, Anna Gottliebe von Hochberg / 1806 r. / - Bobrek, hrabia Colonna, a od 1815 r. hr. Andrzej Renard – Ozimek, hrabia Ignacy von Bobrowski – Bielszowice, Paweł Jakub von Bellow – Czarny Las, hrabia Hesji Jerzy Karol, następnie Max Józef król Bawarii / 1806 – 1827 / - Chropaczów, Lipiny, książę Hohenloe Oetiringen – Bytków, August Detlev von Schlippenbuch / 1794 – 1807 / Chudów.

Nobilitacje naturalizowanych rodów górnośląskich.

Ród von Schaffgotsch / od ok. 1200 – 1945 roku na Śląsku /.

Rok 1420 - Hohgeboren.

Rok 1592 – baron Żmigrodu.

Rok 1627 – baron Rzeszy.

Rok 1654 – hrabia Rzeszy.

Rok 1655 – baron Węgier.

Rok 1662 - szlachectwo polskie. Indygenat.

Rok 1681 – hrabia Czech.

Rok 1708 – uzyskanie herbu książąt śląskich legnicko – brzeskich.

Rok 1825 – uzyskanie godności Wolnego Pana Stanowego / równego statusem księciu /.

Rok 1858 – Joanna Gryczik z Rudy - Poręby, hrabiną von Schomberg – Godulla.

Rok 1858 – Ślub Joanny Gryczik von Schomberg – Godulla
z Hansem Ulrykiem von Schaffgotsch z Cieplic.

Ród von Ballestrem / od 1742 – 1945 roku na Śląsku /.

Rok 1736, we Włoszech, conte / hrabia / di Castelengo.

Rok 1742. Podpułkownik Johann Baptista von Ballestrem di Castelengo w armii pruskiej.

Ród von Donnersmarck / od 1623 – 1945 roku na Śląsku /.

Rok 1417 - Nobilitacja. Szlachectwo węgierskie.

Rok 1615 - baron Węgier / *Freiherr* /.

Rok 1623 – Łazarz II Henckel w Bytomiu na Górnym Śląsku.

Rok 1636 - baron Rzeszy / *Reichsfreiherr von Donnersmarck auf Gföl und Vesendorf* /.

Rok 1651 - hrabia Rzeszy / *Reichsgraf – Hoh und Wohlgeboren* /.

Rok 1661 - hrabia Czech.

Rok 1697 - Wolny Pan Stanowy Bytomia.

Rok 1901 - książę Rzeszy / *Fürst von Donnersmarck* /, jako książę tytułarny.

Panowie Pszczyzny / Ziemia pszczyńska, w tym Kuźnica Halembaska /.

Ród Turzo von Bethlenfalva / 1517 – 1546 /.

Rok 1517 – baron węgierski **Aleksy Turzo** kupił od Kazimierza II cieszyńskiego Pszczynę.

Rok 1519 - Pszczyńskie Wolne Państwo Stanowe. Baron pszczyński.

Rok 1548 - Pszczyńskie Wolne Państwo Stanowe kupił bp wrocławski **Baltazar Promnitz**,
/ 1548 - 1765 /.

Rok 1559 - baron czeski.

Rok 1612 - baron na Żarach i Trzebielu i Nowogrodzie.

Rok 1653 - hrabia Rzeszy / *Reichsgraf* /, hrabia czeski.

Rok 1765 - Jan Erdmann II hrabia von Promnitz przekazał Pszczyńskie Wolne Państwo
Stanowe swojemu siostrzeńcowi księciu Saksonii, Westfalii i Engern

Fryderykowi Erdmannowi Anhalt – Köthen / 1765 - 1848 /.

Rok 1782 – książę pszczyński / *Fürst von Pless* /, jako książę tytułarny.

Rok 1818 - książę Anhalt – Köthen / *Herzog von Anhalt – Köthen* /.

Rok 1848 - książę Saksonii, hrabia askański, książę pszczyński Ludwik Anhalt – Köthen
przekazał Ziemię pszczyńską siostrzenicom **von Hochberg** / 1848 - 1945 /.

Rok 1905 - książę pszczyński / *Herzog von Pless* /, jako książę krwi.